

Motion till riksdagen

1988/89:K212

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Kyrkans skiljande från staten

De nuvarande banden mellan staten och svenska kyrkan har rötter som går tillbaka till reformationen. Under vissa perioder kan man se dem som skilda uttryck för samma statsmakt. Kyrkan har givit gudomlig legitimitet åt den rådande ordningen/härskaren och byggt upp den enhetskultur varpå samhället och staten vilade. Staten har i gengäld givit kyrkan en ideologisk och ekonomisk maktställning i samhället.

Alltsedan demokratins genombrott borde en sådan ordning vara en omöjlighet i vårt land. Staten ska enligt de demokratiska idealen vara neutral i trosfrågor. Det är den enskilde medborgarens sak att ta ställning i dessa frågor och utifrån eget val ansluta sig till trosriktning och kyrka eller samfund. Staten bör inte heller gynna och privilegiera en kyrka framför andra kyrkor eller samfund. Alla bör få verka i samhället på samma premisser.

Demokratins genombrott borde alltså gjort statskyrkan omöjlig. Många gamla bindningar mellan staten och svenska kyrkan har också försvagats eller helt upplösts under 1900-talet. Svenska kyrkan har under de senaste årtiondena alltmer blivit herrar i eget hus och håller på att bygga upp demokratiska institutioner för att ge medlemmarna beslutsmakten i inomkyrkliga frågor.

Dock kvarstår fortfarande statskyrkosystemet i grunden tämligen oförändrat. Kyrkan har beskattningsrätt som ingen annan organisation. Vissa kyrkliga tjänster tillsätts fortfarande av regeringen. Vissa kyrkliga beslut ska fortfarande underställas riksdagen. Även ur kyrkans synvinkel är detta en ohållbar ordning. Kyrkans egen ledning, dess biskopar och andra ledande befattningshavare blir inte i första hand tillsatta på sina kyrkliga meriter utan för att passa den sittande politiska maktens åsikter. Därigenom blir det omöjligt för kyrkan att förvalta sitt "profetiska" uppdrag. Hur kan man bli ett salt i debatten när man själv är en del av makten? Hur kan visionärer försöka styra en utveckling när ett politiskt tillsatt kyrkomöte ändå fattar de avgörande besluten?

Genom att skilja stat och kyrka slipper också svenska kyrkan stämpeln att vara en myndighet bland andra myndigheter, en serviceinrättning för livets övergångsriter.

Den nuvarande ordningen är ohållbar. Att det ytterst är statsmakten som ger grunden och ramarna för kyrkans verksamhet svär mot allt som är centralt i det kristna budskapet.

Att man från riksdagen varit tveksam till att skilja kyrka och stat har som

regel en gemensam orsak: Man fruktar att konservativa och fundamentalistiska präster ska ta kommandot i kyrkan och styra in den på kurs som inte medlemsmajoriteten (svenska folket) och de politiska partierna önskar. Man fruktar att kyrkan ska utvecklas bort från folkkyrkoidealet och mot en sekteristisk och trångs k bekännelsetrogen kyrka. Inte minst striden kring kvinnliga präster har ökat dessa farhågor. Genom statskyrkosystemet vill man med statens hjälp garantera att kyrkans öppna folkkyrkokaraktär bibehålles.

Men även om statens omtanke är välmenad så kan i längden den demokratiska utvecklingen i kyrkan inte upprätthållas genom yttre tvång från staten. En demokratisk och öppen folkkyrkoutveckling i svenska kyrkan kan bara bygga på och garanteras av medlemmarna själva.

En fri kyrka har också möjligheten att i ordets bästa betydelse bli en FOLKETS kyrka. Inte som nu en STATENS kyrka.

Den nuvarande demokratiska processen i svenska kyrkan bör därför påskyndas och det avgörande steget, dvs. skiljandet mellan kyrka och stat, bör tas så snart som möjligt.

Ett sådant skiljande bör bli omfatta upphävandet av kyrkans beskattningsrätt samt upprättande av svenska kyrkan som helt självständig organisation. Inga statliga organ får alltså möjlighet att fatta beslut i kyrkans interna frågor.

Förhållandena mellan kyrkan och staten bör på de ekonomiska och rättsliga områdena regleras i stor enlighet med de förslag som Alva Myrdal framlade i sin utredning från 70-talet. Kyrkan bör alltså ges en generös möjlighet att överta äganderätten till all kyrklig egendom som används för kyrkliga ändamål. Vidare bör svenska kyrkan tillsammans med övriga samfund och vissa organisationer eventuellt ges statlig hjälp med intaxering av medlemsavgifter. Även annat stöd kan vara aktuellt under ett övergångskeende.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kyrkans skiljande från staten.

Stockholm den 19 januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Elisabeth Persson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)